

In Memoriam

**Prof. univ. dr. Nicolas Mateesco-Matte
(03 decembrie 1913 – 13 aprilie 2016)**

Nicolas Mateesco Matte, unul dintre membri de seamă ai comunității românești din Montreal, a încetat din viață pe 13 aprilie, la vârsta de 102 ani. Cu o carieră spectaculoasă atât în Canada, cât și la nivel internațional, prof. univ. dr. Matte nu a uitat nicio clipă faptul că este român.

Născut pe 3 decembrie 1913, la Craiova, juristul canadian de origine română, a fost membru de onoare al Academiei Române din 1993. A absolvit Facultatea de Drept din cadrul Universității București în 1937 și a fost membru al Baroului București până în perioada 1937-1946, când a emigrat.

După al doilea război mondial, s-a mutat la Paris, unde a finalizat un doctorat în drept internațional. Ulterior a emigrat în Canada în 1950.

La acel moment, scrierile sale de drept internațional și aerospațial îl făcuseră deja cunoscut ca susținător al unei noi ordini juridice internaționale, oferind o viziune de cooperare care să depășească granițele geopolitice. A fost și membru al Baroului din Québec din 1956. Specializat de asemenea, în dreptul aerospațial, a fost recunoscut la nivel internațional ca unul dintre cei mai valoroși autori în domeniu.

Fiind unul dintre cei mai cunoscuți specialiști internaționali din lume în drept aerian și spațial, domniei sale i s-au conferit peste 30 de premii și distincții. A publicat numeroase tratate de drept aerian și spațial, fiind autorul sau co-autorul a peste 40 de cărți și peste 50 de articole. A înființat și a condus numeroase organizații și asociații având ca scop dezvoltarea dreptului internațional sub diferite aspecte.

În 1995 i s-a decernat titlul de Dr. Honoris Causa al Universității Spiru Haret din București și al Universității din Craiova. Iată aici un fragment din discursul pe care l-a susținut cu acest prilej și care vorbește de la sine despre personalitatea și activitatea domniei sale:

« Privilegiat să fiu contemporan cu zorii erei spațiale, în 1957, opiniile mele juridice găseau – datorită noii tehnologii confirmare, iar doctrina profesată, acceptare. Cortina de fier – care m-a separat de țară, după nefastul Tratat de la Yalta și de la felul cum a fost aplicat – m-a găsit la Paris, unde pregăteam imprimarea primelor cărți. Decepția era cu atât mai puternică, cu cât speram că – după ultimul război mondial – promisiunile făcute în „Carta Atlanticului” (semnată în 1941, de către Președintele Roosevelt și Primul Ministru Churchill), privitor la garantarea libertății de circulație internațională și a unei păci echitabile și juste pentru toate popoarele, vor deveni realitate. Drepturile statale clasice – pe care se bazează realitățile internaționale – suveranitatea absolută, egalitatea de fapt și independența – continuau să se aplice și după trecerea de la războiul „cald” la războiul „rece”. Două evenimente au determinat atunci alegerea doctrinei juridice pe care am adoptat-o, dezvoltat-o și deseminat-o, ulterior. Primul eveniment a fost participarea mea în 1948, ca stagiar-jurist la cea de-a doua Adunare Generală a Națiunilor Unite și la activitățile depuse de Eleanor Roosevelt pentru adoptarea „Cartei Universale ale Drepturilor Omului”. Cu acea ocazie, căutam să clarific relațiile între drepturile individuale, statale și ale comunității internaționale, în contextul noului drept ce se profila: drept internațional – terestru, maritim și aerian – rezultat al noilor tehnologii, care influențaseră activitățile economice și socio-politice umane.

Al doilea eveniment a fost întâlnirea cu marii juriști Alejandro Alvarez și J.G. Guerrero – judecători la Curtea Internațională de Justiție – care m-au convins de rolul elitelor intelectuale în influențarea schimbărilor majore a bazelor cooperării internaționale.

În cazul meu, opiniile lor rezonau cu atât mai puternic, cu cât era singurul mijloc de a aduce o contribuție ca om de știință și român – într-un moment în care țara mea de origine era supusă unei politici totalitare ce interzicea intelectualilor, rămași între frontiere, orice participare științifică neangajată politiceste.

Purtam convingerea că dreptul înceta să fie conceput sau creat în afara activităților majore care-i determinau orientările. Era spațială – și transformările interdisciplinare cărora le-a dat loc – a accelerat dispariția Cortinei de fier și a instaurat libertatea de comunicație și circulație. Cea de-a doua frontieră, paralela globului – trasată de navigația aeriană – a fost și ea depășită și reconsiderată, în ceea ce privește dreptul suveran, măsurat în înălțime, în raport cu libertatea de utilizare a spațiului extra-atmosferic și cu cele cinci Convenții și Acorduri care alcătuiesc Corpus juris aerospațialis. „A fait nouveau, droit nouveau”. Principiile care au consacrat noul modus vivendi aerospațial sunt definite, astfel, în Tratatul spațiului extra-atmosferic, aprobat în 1967, de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite și ratificat, apoi, de majoritatea celor 183 membri ai săi. »

Prof. univ. dr. Nicolas Mateescu Matte este primul român laureat al celui de-al treizeci și nouălea Premiu Edward Warner conferit de Organizația Aviației Civile Internaționale (OACI). Acest premiu i-a fost acordat în 28 septembrie 2010 în cadrul celei de a 37-a Sesiuni a Adunării Generale OACI de la Montreal. Premiul Edward Warner a fost înființat de Consiliul OACI în anul 1958.

Domnul Matte Mateesco a fost, între 1951-1968, profesor titular și inaugural al Catedrei de Drept aerospațial de la Universitatea din Montreal. El a fondat, de asemenea, Clubul de relații internaționale, din care au făcut parte mai mulți lideri canadieni.

În 1961 a început colaborarea cu Universitatea McGill, ca profesor invitat. În 1975 a fost numit director de cercetare și apoi directorul Institute of Air and Space Law din cadrul Universității McGill de unde s-a pensionat la 31 martie, 1991.

În 1976 a înființat Centrul de Cercetare în drept internațional aerospațial. Umanist și jurist emerit, prof. univ. dr. Matte a fost președinte mondial al Asociației de Drept Internațional și membru al Acadmiei Internaționale de Astronautică, membru în consiliul director al Institutului de drept aerospațial și al Federației Internaționale de Astronautică, membru al Asociației Fondatorilor Universității Spațiale Internaționale.

În prezent un bulevard din Brossard îi poartă numele deoarece a fost cetățean de onoare al orașului Brossard (Quebec). Dr. Nicolas Mateesco Matte a fost și membru al Royal Society of Canada, cavalier al Legiunii de Onoare și Officer of the Order, Canada.

Printre numeroasele premii, medalii și distincții conferite de-a lungul vieții se numără și cele primite din partea College de France, Paris și a Baroului Canadian.

Președintele României l-a decorat la 18 martie 2002 cu Ordinul „Steaua României” în grad de cavalier, pentru susținuta activitate științifică și didactică în domeniul științelor juridice precum și pentru contribuția adusă la promovarea statului de drept în România.

A conferențiat în repetate rânduri la conferințele internaționale organizate Institutul Român pentru Drepturile Omului. Cităm cu titlu de exemplu: Colocviul Internațional „Artizanii gândirii moderne a Drepturilor Omului”, desfășurat la 28 noiembrie 2003, în Sala Drepturilor Omului de la Palatul Parlamentului. Eveniment organizat sub înaltul patronaj al primului ministru, de către Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Parlamentul României, Rezydentul Coordonator al ONU în România și Asociația Națiunilor Unite pentru România, și la care prof. univ. dr. Nicolas Mateescu Matte a participat ca invitat de onoare, alături de prov. univ. dr. Karel Vasak ș.a. Cu acest prilej dr. Mateescu Matte a evocat personalitatea lui V. F. Tepliakov.

Membru marcant în Consiliul științific al Institutului Român pentru Drepturile Omului și al publicațiilor acestuia, dispariția sa reprezintă o grea pierdere pentru noi, pentru cercetarea științifică din domeniul drepturilor omului și dreptului internațional.